

European
Commission

Haridus ja koolitus 2020 Töörühmade töö kokkuvõte 2016–2017

Eessõna

Parimaid tulemusi saavutame vastastikuse õppimise ja koostöö abil. Hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilist raamistikku (HK 2020) aitavad rakendada tööruhmad, pakkudes platvormi Euroopa hariduseksperptide aruteludeks ja parimate tavade vahetamiseks, ent ka ideid, mida võetakse otseselt arvesse Euroopa hariduspoliitika kujundamisel. Kõige lihtsamalt öeldes aitavad tööruhmad haridusinnovatsiooni ellu viia. Pidades silmas nii esimesi arutelusid koolides digitehnoloogia kasutuselevõttu soodustava eneseanalüüsivahendi SELFIE teemal kui ka tööd ulatusliku Euroopa haridusruumi nimel eesmärgiga tagada kvaliteetne ja kaasav haridus kõigile, on selge, et HK 2020 tööruhmad ei piirdu ainult analüüsi ja dialoogiga, vaid kujundavad poliitikat,

ajendavad muutusi ja aitavad luua võrdsetel võimalustel põhinevaid haridussüsteeme kogu Euroopas.

Ajavahemikul 2016–2017 koguti tööruhmades hulgaliselt haridusalaseid eksperditeadmisi ja loodi arvukalt väljundeid ning ka käsitletud teemade ring oli äärmiselt mitmekesine. Kuues tööruhmas tuli kokku enam kui 400 eksperti ELi 28 liikmesriigist ja teistest osalevatest riikidest, sidusrühmadest ja rahvusvahelistest organisatsioonidest, et juhtida tähelepanu haridussüsteemide, õpetajate ja õppijate ees seisvatele võimalustele ja probleemidele.

Praegune töösükkel (2018. aasta juulist 2020. aasta juunini) on hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) viimane töösükkel. Tulevikku vaadates tasub sageli heita pilk minevikku. Tööruhmade teemaderingi on laiendatud, et paremini arvesse võtta tänapäeva ühiskondlikke suundumusi, nagu digitaliseerimine, polariseeruv poliitmaastik ja sagenev äärmuslus, ning elukestva õppe üha suuremat olulisust.

Loodan, et saate 2016.–2017. aastal ette võetud tegevusest ja jagatud headest tavadest innustust, ning usun, et HK 2020 tööruhmade töö pakub teile suurt huvi ka eelolevatel aastatel.

Tibor Navracsics

Euroopa hariduse, kultuuri, noorte ja spordi volinik

Jaauuar 2019

Sisukord

KOOLIDE TÖÖRÜHM	6
KÕRGHARIDUSE AJAKOHASTAMISE TÖÖRÜHM	9
KUTSEHARIDUSE JA -ÕPPE TÖÖRÜHM: ÕPETAJAD JA KOOLITAJAD TÖÖLÕPPIMISEL/ÕIPOISIÕPPES	12
TÄISKASVANUÕPPE TÖÖRÜHM	14
DIGIOSKUSTE JA -PÄDEVUSTE TÖÖRÜHM	17
KODANIKUAKTIIVSUSE NING VABADUSE, SALLIVUSE JA MITTEDISKRIMINEERIMISE ÜHISTE VÄÄRTUSTE HARIDUSE KAUDU EDENDAMISE TÖÖRÜHM	21

Käesolevas dokumendis esitatud kokkuvõtte on koostanud komisjon koostöös tööruhmade liikmetega. Selle sisu ei pruugi kajastada komisjoni ega liikmesriikide seisukohti; selle eesmärk on teha kokkuvõtte rühmades toimunud mitteametliku töö peamistest järeldustest. Käesolevas dokumendis esitatakse nimetatud tulemuste kohta rohkem teavet. See on mõeldud poliitikakujundajatele ja kõigile, kes on huvitatud Euroopa haridus- ja koolituskoostööst.

Lisateavet tööruhmade töö tulemuste kohta leiab aadressilt

https://ec.europa.eu/education/policies/european-policy-cooperation/et2020-working-groups_et.

HK 2020 tööühmad, kus osaleb üle 400 eksperdi liikmesriikide ametiasutustest ja muudest sidusrühmadest, on hariduse ja koolituse valdkonna üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku (HK 2020) meetmete hulgas üks põhilisi. **Vastastikuse õppimise ja heade tavade kindlakstegemise** kaudu pakuvad tööühmad **Euroopa Komisjonile nõuandeid ja eksperditeadmisi** seadusandlike ettepanekute ja poliitikaalgatuste väljatöötamisel, samuti toetavad need liikmesriike haridus- ja koolitussüsteemide põhiprobleemide lahendamisel ning Euroopa tasandil kokku lepitud ühiste prioriteetide saavutamisel. Aastatel 2016–2017 tegutses **kuus HK 2020 tööühma**.

Koolide tööühmas arutati koolide kui õppivate organisatsioonide ja tervikliku õpisüsteemi osa laiemat teemat. Tööühm esitas uute juhtpõhimõtete ja ajakohaste poliitikanäidete paketi, milles analüüsitakse jätkusuutlike süsteemsete muudatuste võimalikkust, eeskätt järgmistes valdkondades: kvaliteedi tagamine, jätkuvus ja siirded õppija arengus, õpetajad ja koolijuhid, võrgustikud koolihariduses.

Kõrghariduse ajakohastamise tööühm analüüsis [kõrghariduse ajakohastamise tegevuskavas](#) (2011)¹ ja [uues kõrghariduse tegevuskavas](#) (2017)² kindlakstehtud prioriteetide rakendamist. Peamiselt keskenduti töös õpetamise ja õppimisega seotud võrdsetele võimalustele ning õpetamise ja õppimise kvaliteedile ja asjakohasusele, regionaalarengule ja innovatsioonile ning rahastamisele, juhtimisele ja kvaliteedikultuurile. Tööühm avaldas kõrghariduspoliitika veebipõhise kompendiumi ja vastastikuse õppe tegevuse tulemusena tehtud poliitilised järeldused.

Kutsehariduse ja -õppe tööühm töötas välja 12 poliitikasuunist neljal teemal: i) õpetajate ja koolitajate ülesannete ja vastutusvaldkondade kindlaksmääramine kutsehariduse ja -õppe süsteemides; ii) õpetajate ja koolitajate kutsealase arengu toetamine; iii) õpetajate ja koolitajate ettevalmistamine oluliste probleemidega toimetulekuks; iv) koostöö edendamine, et toetada õpetajate ja koolitajate tööd.

Oma tegevuse tutvustamiseks koostas tööühm ka animeeritud video ja infograafiku.

Täiskasvanuõppe tööühm töötas vastastikuse õppe tegevuse alusel välja põhisõnumid ja poliitikasoovitused, et parandada täiskasvanute põhioskusi ja kesktaseme oskusi. Samuti koostas tööühm töökohal toimuvat täiskasvanuõpet käsitlevate riiklike poliitikapõhimõtete andmekogu, mis koondab võrreldavat riigi tasandi teavet ning annab ülevaate huvitavatest poliitilistest lähenemisviisidest eri riikides.

Digioskuste ja-pädevuste tööühm pühendas suure osa oma tööst digitaalsetele õpetamismeetoditele, hariduse digitaliseerimist ja õpetajate digiõppekoolitust käsitlevale terviklikule lähenemisviisile ning õpetajate digipädevusele. Tööühma tegevust võeti arvesse ka SELFIEga seotud töös (mis on veel käimas), digiõppe tegevuskavas ja Bulgaaria Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise raames korraldatud konverentsil „Educate to Create: From Digital Consumers to Digital Creators“ („Haridus loovuse nimel: digitarbijatest digiloojateni“).

¹ Kõrghariduse ajakohastamine ELis, KOM(2011) 567.

² Teatis ELi uue kõrghariduse tegevuskava kohta, COM(2017) 247.

Kodanikuaktiivsuse ning vabaduse, sallivuse ja mittediskrimineerimise ühiste väärtuste hariduse kaudu edendamise tööühm keskendus 2015. aasta Pariisi deklaratsiooni neljale teemale, st kriitiline mõtlemine ja meediapädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, ebasoodsas olukorras olevate õppijate haridus ning kultuuridevaheline dialoog. Tööühm aitas töötada välja hariduse ja koolituse heade tavade veebipõhise kompendiumi ja poliitikaraamistiku elemendid ning tööühma eksperditeadmisi võeti otseselt arvesse nõukogu 2018. aasta soovitusel, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist.

KOOLIDE TÖÖRÜHM

Selle töörühma eesmärk on aidata riikidel parandada kooliharidust, edendades poliitikakujundamist vastastikuse õppe ja heade tavade vahetamise kaudu.

Töörühma käsitletud põhiteemad:

- **koolihariduse juhtimine** ning viisid, kuidas tulla kooliharidussüsteemides toime olulise ülesandega tagada kvaliteet ja võrdsed võimalused, et kõikidel noortel oleks võimalik saavutada paremaid õpiväljundeid;
- sellise kontseptsiooni edendamine, milles **koole käsitatakse õppivate organisatsioonidena koolihariduses kui terviklikus õpisüsteemis**; see kontseptsioon põhineb tõekspidamisel, et poliitikakujundajad ja teised sidusrühmad suudavad teha paremat koostööd ühiste eesmärkide nimel ning viia ellu positiivseid muudatusi, tuginedes tõenditele, analüüsile ja jagatud tavadele ning tagades väljundid poliitikareformideks.

Töörühma töö peamised tulemused on:

- uute juhtpõhimõtete ja ajakohaste poliitikanäidete pakett, milles analüüsitakse jätkusuutlike süsteemsete muudatuste võimalikkust, eeskätt järgmistes valdkondades: **kvaliteedi tagamine, jätkuvus ja siirded õppija arengus, õpetajad ja koolijuhid ning võrgustikud** koolihariduses.

Töötulemustest täpsemalt

Kvaliteedi parandamine jätkusuutliku innovatsiooni ja kaasamise abil

2017. aastal juhtisid Euroopa haridusministrid tähelepanu vajadusele rakendada õpetamises, õppimises ja kooliharidussüsteemide juhtimises tänapäevaseid lähenemisviise, et aidata koolidel reageerida õppijate, ühiskonna ja tööturu muutuvatele hariduslikele vajadustele. HK 2020 koolide töörühmale (2016–2018) anti ülesanne töötada välja ideid ning jagada ELi liikmesriikide poliitikat ja tavasid, et aidata lahendada probleeme koolihariduses, soodustades kvaliteedi parandamist jätkusuutliku innovatsiooni ja kaasamise abil.

Töörühma eesmärk on aidata liikmesriikidel suurendada koolihariduses suutlikkust süsteemseteks ja jätkusuutlikeks muudatuseks. Kooliharidussüsteemide jaoks on esitatud visioon, mis aitab määratleda ühiseid väärtusi Euroopa haridusruumis. Tänu kõnealuse töö aluseks olnud vastastikuse õppe protsessile on see visioon asjakohane kõikides riikides ning seda on võimalik kohandada kõikidele haridussüsteemidele, arvestades seejuures nende mitmekesisuse ja suure keerukusega.

Oma töös keskendus töörühm neljale juhtimise põhivaldkonnale (nagu on kirjeldatud järgmisel lehel temaatiliste aruannete loetelus), kehtestades juhtpõhimõtted poliitika väljatöötamiseks hiljutiste teadusuuringute tulemusi ja koolihariduse muutuvat

keskkonda arvesse võttes. Neid juhtpõhimõtteid on näitlikustatud konkreetsete riigi tasandi näidetega, et kriitiliselt analüüsida eri lähenemisviiside rakendamist ja saadud tulemusi.

Peamised ideed on kokku võetud lõpparuandes „**European ideas for better learning: the governance of school education systems**” („Euroopa ideed paremaks õppimiseks: kooliharidussüsteemide juhtimine”), kus on kirjeldatud üldist juhtimislähenemisviisi, mille poole kooliharidussüsteemid peaksid püüdlema. Samuti kajastatakse aruandes kontseptsiooni, milles *koole käsitatakse õppivate organisatsioonidena koolihariduses kui terviklikus õpisüsteemis*. Kõnealust juhtimiskontseptsiooni ning sellega seotud keerukaid ülesandeid ja võimalusi kajastatakse alljärgnevates punktides, mida soovitatakse poliitikakujundajatel arvesse võtta.

Peamised poliitilised sõnumid

- **Selge arusaam hariduse kvaliteedist** koos koolide, õpetajate ja õppijate arenguga seotud **ühiste väärtustega**;
- õppijakeskne lähenemisviis otsustusprotsessile, et luua **mõtestatud õpikogemusi ja -keskkondi**, mis aitavad kaasa lapse terviklikule arengule;
- **koostööl põhinevad** otsustusprotsessid, mis rajanevad süsteemi eri tasanditel tegutsevate paljude sidusrühmade usaldusel ja nendevahelise dialoogi toetamisel ning soodustavad **omanikutunnet, kohusetruudust ja vastutust**;
- koolide arendamine **õppivate organisatsioonidena**, mis toetavad tõhusat otsustusprotsessi ning pakuvad kohalikul tasandil keskkonda uurimuslikuks avastamiseks ja **pidevaks arenguks**;
- **pädevaid ja usaldatavaid kutsekogukondi** toetav poliitika, millega tunnustatakse õpetajaid ja koolijuhte kui peamisi muutuste elluviijaid, edendatakse ühist juhtimist, koostööd ja innovatsiooni ning investeeritakse suutlikkuse suurendamisse, ajendades pidevat arengut, et tagada **hea kvaliteediga õpetamine ja õppimine**;
- süsteemi eri osades eri **liiki andmete** kogumine ja kasutamine, et paremini kindlaks teha tugevad küljed ja parandamist vajavad valdkonnad;
- püsijäävate ja uute muutuste nimel tehakse **hästi ajastatud** poliitilisi otsuseid, mis tähendab, et nendega reageeritakse otseselt süsteemi muutuvatele vajadustele, tagades piisava kestusega sihtotstarbelised rakendusprotsessid ja sidususe muu rakendatava poliitikaga.

Lõpparuanne sisaldab ka nelja alljärgnevat temaatilist aruannet.

1. „**Quality assurance for school development**” („Kvaliteedi tagamine kooli arendamisel”): kooliväliste ja -siseste mehhanismide (st töövahendite ja protsesside) koosmõju parandamise viisid.

2. „**Continuity and transitions in learner development**” („Jätkuvus ja siirded õppija arengus”): meetodid tagamaks, et õppimisvõimalused on piisavalt paindlikud, ning sobiva juhenduse ja toe pakkumise tingimused.

3. **„Teachers and school leaders in schools as learning organisations”** („Õpetajad ja koolijuhid koolides kui õppivates organisatsioonides“): poliitikapõhimõtted, millega edendatakse ja toetatakse õpetajate koostööd, autonoomiat ja juhtimisülesannete delegerimist kutsealastes õpikogukondades.

4. **„Networks for learning and development across school education systems”** („Õppe- ja arenguvõrgustikud kooliharidussüsteemides“): sügavam arusaam innovatsiooni- ja rakendusvõrgustike eesmärgist ja olemusest ning eri tasanditel tegutsevate sidusrühmade osalus.

Lisateave

Täielik töötulemuste pakett (sh lühivideo) on kättesaadav aadressil

<https://www.schooleducationgateway.eu/et/pub/resources/governance-of-school-edu.htm>.

KÕRGHARIDUSE AJAKOHASTAMISE TÖÖRÜHM

Selle tööühma eesmärk on jälgida [kõrghariduse ajakohastamise tegevuskavas](#) (2011)³ ja [uues kõrghariduse tegevuskavas](#) (2017)⁴ kindlakstehtud prioriteetide rakendamist ning need prioriteetid läbi vaadata. Tööühmas arutatakse teemad vastavalt selle algsetele volitustele. Tööühma ja selle alates 2012. aastast tegutsenud eelkäijate tegevuse tulemusi võeti arvesse komisjoni teatises ELi uue kõrghariduse tegevuskava kohta ning [nõukogu soovitusel hariduse omandanute edasise tegevuse jälgimise kohta](#)⁵.

Tööühma käsitletud põhiteemad:

- õpetamise ja õppimisega seotud võrdsed võimalused ning õpetamise ja õppimise kvaliteet ja asjakohasus;
- regionaalareng ja innovatsioon;
- rahastamine, juhtimine ja kvaliteedikultuur.

Tööühma töö peamised tulemused on:

- veebipõhine kõrghariduspoliitika kompendium, milles antakse ülevaade riiklikes kõrgharidussüsteemides tehtud edusammudest;
- vastastikuse õppe tegevuse tulemusena tehtud poliitilised järeldused.

Töötulemustest täpsemalt

Õpetamise ja õppimisega seotud võrdsed võimalused ning õppimise ja õpetamise kvaliteet ja asjakohasus

Võttes arvesse kiireid muutusi ühiskonnas ja töömaailmas, keskendus tööühm võrdsetele võimalustele kõrghariduses ning kõrghariduse kvaliteedile ja asjakohasusele, sealhulgas õppele ja õpetamisele ning oskustele, mida õpilased vajavad. Lähtudes kõrgharidusele juurdepääsu ja kõrgkooliõpingute lõpuleviimise valdkonnas varem tehtud tööst, analüüsis tööühm õpetamise ja õppimisega seotud eri tahke.

Tööühm rõhutas, et kõrgharidussüsteemides tuleb kohaneda uue olukorraga ning ajendada riike ja neis tegutsevaid kõrgharidusasutusi valmistama inimesi ette muutuvateks tööturgudeks ja kodanikuaktiivsuseks ühiskondades, mida iseloomustab suurem mitmekesisus, liikuvus, digitaalsus ja üleilmsus ning kus on suur nõudlus põhjalike erialateadmiste ja valdkonnaüleste oskustega T-kujulise oskusteprofiiliga kõrgkoolilõpetanute järele.

Peamised poliitilised sõnumid

– Kõrgharidussüsteemides tuleb tagada, et sisseastujate, kõrghariduses osalejate ja lõpetajate kogum kajastaks kogu rahvastiku, sealhulgas hiljuti saanud rändajate

³ Kõrghariduse ajakohastamine ELis, KOM(2011) 567.

⁴ Teatis ELi uue kõrghariduse tegevuskava kohta, COM(2017) 247.

⁵ Nõukogu soovitus hariduse omandanute edasise tegevuse jälgimise kohta, COM(2017) 249.

mitmekesisust ja sotsiaalseid erinevusi. See rõhutab vajadust koostöö järele kogu haridussüsteemis ja ka väliste sidusrühmadega.

– Vastuvõtutingimused peavad soodustama erineva taustaga õppijate võimalusi. Ametiasutused saavad aidata kõrgharidusasutustel süvalaiendada võrdset juurdepääsu (õppimisvõimalused, alternatiivsed juurdepääsuvõimalused ja kohalik partnerlus) strateegiate väljatöötamise, stiimulite pakkumise, edusammude jälgimise ja mõju hindamise abil.

– Kõrgkooliõpingute lõpuleviimise parandamisel on keskse tähtsusega akadeemiline, sotsiaalne ja rahaline toetus koos õpilase arengu jälgimise ja toetava varajase sekkumisega.

– Edukates strateegiates keskendutakse õpilasekesksele õppimisele ning õpilase kogemuse ja õpiväljundite parandamisele, sidudes kõrghariduse muude eluvaldkondadega ja valmistades ette aktiivseid kodanikke.

– Õppimise ja õpetamise parandamisel on põhiteguriteks selle tagamine, et õpetajad saaksid kogu karjääri jooksul arendada oma pedagoogilisi oskusi, ning õpetamise teooria ja praktika võrdse väärtustamise edendamine. Kvaliteetse õpetamise teadvustamine ja tunnustamine nõuab muudatusi töökoormuse ja -aja jaotuses, tunnustamissüsteemides ning õpetamise olulisuse ametlikul teadvustamisel.

Regionaalareng ja innovatsioon (teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon)

Pidades silmas, et üha enam oodatakse kõrgharidusasutustelt sotsiaalmajanduslikku arengusse panustamist ning nende üldise majandusliku ja ühiskondliku väärtuse, panuse ja kasulikkuse tõestamist, uuris töörühm, kuidas saaksid haridusasutused täita oma arengu- ja innovatsioonialast rolli eri tasanditel ja viisidel olenevalt kohalikust või riigi kontekstist, poliitikaraamistikest, haridusasutuse suutlikkusest ja juhtimisest. Aruka spetsialiseerumise ja muude asjaomaste strateegiate ning rahastamisallikate ärakasutamise saavad ametiasutused innustada kõrgharidusasutusi ja sidusrühmi tegema kindlaks ja rakendama ühiseid prioriteete, kooskõlastades teadus- ja arendustegevust ning innovatsiooni ja hariduse pakkumist, et reageerida piirkondlikele vajadustele ja võimalustele.

Peamised poliitilised sõnumid

– Selleks et kõrgharidusasutused ja nende piirkonnad oleksid üleilmsel tasandil konkurentsivõimelised, tuleb toetada kohalikku ja piirkondlikku innovatsiooni kõrgharidusasutuste, avaliku sektori asutuste, kohalike ettevõtjate ja kodanikuühiskonna koostöö abil.

– Ametiasutused saavad kannustada kõrgharidusasutusi võtma pikaajalisi kohustusi ja vastutust piirkondlikul tasandil, soodustades eri vahendite, näiteks tulemuslepingute abil kõrgharidusasutuste panust piirkondlike ja linnastrateegiate väljatöötamisse ja elluviimisse.

– Süsteemse lähenemisviisi saavutamiseks on võimalik välja töötada üldvisioon ja -strateegia kõrgharidusasutuste rolli jaoks regionaalarengus ja innovatsioonis, et tagada riikide valitsuste eri tegevusvaldkondade (haridus, teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon, tööstus, regionaalareng) sidusus, koordineerides regionaalarengu ja innovatsiooni prioriteete, ressursse ja strateegiaid.

– Kõrgharidusasutuste ja tööandjate (avalikus sektoris, erasektoris, kodanikuühiskonnas) vaheline liikuvus on tõhus meetod teadmiste ja uuenduslike ideede vahetamiseks ettevõtjate ja muude organisatsioonidega ning sellesse on võimalik kaasata inimesi kõikidelt tasanditelt. Enamiku piirkondade majanduses domineerivate väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate vajadusi saavad aidata vahendada kutseühendused ja kaubanduskojad.

– Kontseptsioon linnast/piirkonnast õpilaste kogukondliku osaluse ja tööloppimise katselavana võib aidata arendada kodanikuoskusi ja muid 21. sajandil vajalikke oskusi, toetada õpilaste lõimumist kohalikkude kogukonda ning aidata tegeleda kogukonna tegelike probleemidega, samuti aitab see haridusametitel kindlaks teha ja arvesse võtta, mil määral üliõpilased kogukonnas osalevad.

Jätkusuutlikud investeeringud kõrgharidusse ning kõrghariduse juhtimine ja kvaliteedikultuur

Kooskõlas ELi uue kõrghariduse tegevuskavaga analüüsis töörühm kõrghariduse kvaliteedikultuuriga seotud edusamme ning tunnistas, et lahendust vajab neli probleemi: oskuste pakkumise ja nõudluse vaheline lõhe ja mittevastavus, ebavõrdsed võimalused kõrgharidusele juurdepääsul ja kõrgkooliõpingute lõpuleviimisel, piirkondade innovatsiooni- ja arengutaseme erinevused ning puudujäägid kõrgharidusametite rahastamises ja juhtimises. Töörühm järeldas, et kõrgharidusametid ja kõrghariduse eest vastutavad ametiasutused peavad edendama kvaliteedikultuuri meetmete abil, mis ei piirdu ainult ametlike kvaliteeditagamismetmetega, ning hindama poliitikameetmete, sealhulgas stiimulite, rahastamise, reguleerimise ja muu poliitika tulemuslikkust riigi ja haridusametite tasandil.

Peamised poliitilised sõnumid

– Ehkki kvaliteedi parandamine ja kvaliteedikultuur on kõrgharidusametite ja -kogukonna vastutada, saavad ametiasutused kvaliteedikultuuri edendada selliste vahendite abil nagu tulemuslepingud ja tulemuspõhine rahastamine. Hoolikalt kavandatud tõhusad kvaliteeditagamismetmed võivad koostöös rahastamise ja juhtimisega märgatavalt soodustada kõrgharidusreforme.

– Ametiasutused saavad innustada haridusametite rakendamise strateegilist lähenemisviisi kvaliteedikultuurile, toetades riigi tasandi foorumi loomist valitsuse, kõrgharidusametite ja sidusrühmade pidevaks dialoogiks.

– Kõrgharidusametite kogemused viitavad vajadusele tagada tasakaal aruandekohusluse ja institutsionaalse autonoomia vahel, piirdudes minimaalselt vajalike aruandekohustustega, kasutades haridusametite muutuvate vajadustega arvestavat aruandluskorda ning vältides olukorda, kus järelevalve põhineb vaid oma olemuselt retrospektiivsetel ja haridusametite varasemaid tulemusi, mitte potentsiaali mõõtvatel näitajatel.

Lisateave

[Uus kõrgharidusruum](#)

[Nõukogu soovitus hariduse omandanute edasise tegevuse jälgimise kohta](#)

KUTSEHARIDUSE JA -ÕPPE TÖÖRÜHM: ÕPETAJAD JA KOOLITAJAD TÖÖLÕPPIMISEL/ÕPIPOISIÕPPES

Selle töörühma eesmärk on pakkuda poliitikakujundajatele ja sidusrühmadele poliitikasuuniseid selliste põhimõtete ja tavade väljatöötamiseks, mis võimaldavad õpetajatel ja koolitajatel saavutada oma täieliku potentsiaali, samuti aitab töörühm kaasa õpipoisiõppe ja tööloppimise parandamisele.

Töörühma käsitletud põhiteemad:

- õpetajate ja koolitajate ülesannete ja vastutusvaldkondade kindlaksmääramine kutsehariduse ja -õppe süsteemides;
- õpetajate ja koolitajate kutsealase arengu toetamine;
- õpetajate ja koolitajate ettevalmistamine oluliste probleemidega toimetulekuks;
- koostöö edendamine, et toetada õpetajate ja koolitajate tööd.

Töörühma töö peamised tulemused on:

- veebipõhine dokument, mis sisaldab nelja rühma jaotatud 12 poliitikasuunist selle kohta, kuidas toetada õpetajaid ja koolitajaid tööloppimise tagamisel (trüki- ja e-versioonina);
- kutsehariduse ja -õppe töörühma tööd tutvustav animeeritud video;
- kõikidesse keeltesse tõlgitud infograafik (trüki- ja e-versioonina).

Töötulemustest täpsemalt

Tööloppimine ja pidev kutsealane areng

Euroopa haridusministrid leppisid 2015. aastal Riias tehtud järeldustes kutsehariduse ja -õppe kohta kokku tööloppimise ja pideva kutsealase arengu olulisust käsitleva raamistiku. Need järeldused hõlmavad ka keskpika perioodi (st ajavahemiku 2015–2020) eesmärke, millest kaks on iseäranis asjakohased kõnealuse töörühma tegevusvaldkonna suhtes:

et arendada kvaliteetseid ja tööturu vajadustele vastavaid kutseoskusi ja kvalifikatsioone õpiväljunditel põhinevale lähenemisviisile toetudes:

1. edendada tööloppimist kõigis selle vormides, pöörates erilist tähelepanu õpipoisiõppele, kaasates sotsiaalpartnereid, ettevõtteid, kaubandus-tööstuskodasid ning kutsehariduse ja -õppe pakkujaid ning soodustades uuendusmeelsust ja ettevõtlikkust;
et toetada reformide edukat elluviimist ning muuta kutseharidus ja -õpe üldiselt kvaliteetsemaks ja tõhusamaks;
2. võtta kasutusele süsteemsed meetodid ning pakkuda võimalusi kutseharidus- ja kutseõppesüsteemi õpetajate, koolitajate ja juhendajate esialgseks ja edaspidiseks erialaseks arenguks nii kooli- kui ka tööloppimise põhiselt.

Üldeesmärk on tagada, et õpetajad ja koolitajad suudaksid õppijatele edasi anda töö saamiseks vajalikud oskused ja hoiakud, kooskõlas ajakohastamistööga, mis on ette nähtud Euroopa uue oskuste tegevuskavaga.

2016.–2018. aasta töörühma väljunddokument põhineb HK 2020 eelmise kutsehariduse ja -õppe töörühma (2014–2016) tegevusel, mille tulemusena töötati välja 20 juhtpõhimõtet tulemusliku õpipoisiõppe ja tööloppimise kohta. Töörühm võttis kõnealuseid juhtpõhimõtteid arvesse ning analüüsis neid õpetajate ja koolitajate vaatepunktist.

Peamised poliitilised sõnumid

- Õpetajate ja koolitajate **ülesannete ja vastutusalade kindlaksmääramine** kutsehariduse ja -õppe süsteemides ning vajadus selguse järele õpetajate ja koolitajate ülesannetes ning selles, kuidas nende ülesanded peaksid olema inkorporeeritud õigusraamistikku.
- Õpetajate ja koolitajate **kutsealase arengu toetamine** ning vajadus luua stiimuleid, et tagada nende kutsealasesse arengusse investeerimine, võttes seejuures arvesse iga ülesandega seotud erinevaid vajadusi.
- **Õpetajate ja koolitajate ettevalmistamine** toimetulekuks oluliste probleemidega ning kaalumise, kuidas aidata neil täita õpetamisest ja koolitamisest kaugemale ulatuvaid ülesandeid (mis on seotud nt õppekavadega, õpiväljundite hindamisega, innovatsiooniga, digitaliseerimisega, ebasoodsas olukorras olevate õppijate toetamisega ja õpipoiste suunamisega edasiste võimaluste juurde).
- **Koostöö edendamine** õpetajate ja koolitajate töö toetamiseks, tagades, et koostööd tehakse kutsehariduse ja -õppe süsteemide kõikidel tasanditel ning olemasolevate eksperditeadmiste ja ressursside toel.

Lisateave

[„Õpetajad ja koolitajad on olulised. Kuidas neid kõrgetasemelise õpipoisiõppe ja tööpõhise õppe tagamisel toetada?“](#)

TÄISKASVANUÕPPE TÖÖRÜHM

Selle töörühma eesmärk on töötada välja suuniseid täiskasvanuõpet käsitleva poliitika jaoks, et tagada kõigile võimalus omandada paremaid ja asjakohasemaid oskusi.

Töörühma käsitletud põhiteemad:

- **väheste põhioskustega täiskasvanud** – sellesse rühma võivad kuuluda töötajad, kes on oma kutsealal kõrge kvalifikatsiooniga, kuid nende kirja-, arvutus- ja digioskused on vähesed, mistõttu on võimalused osaleda töökohal ja mujal pakutavas õppes piiratud;
- **kesktaseme oskustega täiskasvanud** – sellesse rühma kuuluvad täiskasvanud, kellel on vaja oma oskusi täiendada, et vastata tänapäeva töömaailma muutuvate ametiprofiilide nõudmistele; see võib hõlmata täiskasvanuid, kellel on väheste digi- või organisatoorse oskuste tõttu raskusi tööalase arenguga ja suurema sissetuleku saavutamisel.

Töörühma töö peamised tulemused on:

- **Töökohal toimuvat täiskasvanuõpet käsitlevate riiklike poliitikapõhimõtete andmekogu**, mis koondab võrreldavat riigi tasandi teavet töökohal toimuva täiskasvanuõppe kohta ning annab ka ülevaate huvitavatest poliitilistest lähenemisviisidest eri riikides. Selles kirjeldatakse poliitilist tausta seoses teabe kättesaadavusega, poliitikaraamistikke, institutsioonilisi raamistikke ning poliitikapõhimõtteid ja programme.
- **Aruanded kolme vastastikuse õppe meetme kohta**, mille eesmärk oli võrrelda ja kõrvutada eri riikide poliitikat seoses põhioskuste (kirja-, arvutus- ja digioskuste) omandamisega töökohal; poliitikat, milles käsitletakse täiskasvanute kesktaseme oskuste omandamist töökohal, ning poliitikat eesmärgiga tagada, et tööloppimine võimaldab omandada tööandjatele ja töötajatele vajalikke oskusi.
- **Töörühma lõpparuanne**, millesse koondati head poliitikatavad kogu Euroopast, et innustada sidusrühmi toetama kogu karjääri vältel kestvat tööloppimist.

Töötulemustest täpsemalt

Töö tulevik ja õiged oskused

„Kuna tööturul vajalikud oskused muutuvad kiiresti, peavad kõik töötajad osalema elukestvas õppes, kui nad soovivad saavutada rahuldust ja väärilist tasu pakkuvat karjääri.“⁶

⁶ Maailma Majandusfoorumi ülevaatearuanne „Towards a Reskilling Revolution. A Future of Jobs for All“ („Ümberõpperevolutsioon. Tulevik, kus jätkub töökohti kõigile“), 2018.

Tänapäeva kiirelt muutuv maailmas peab iga riik tagama, et selle **tööjõul oleksid tööturu jaoks vajalikud oskused**, iga tööandja peab tagama, et ta töötajatel oleksid õiged oskused konkurentsivõime säilitamiseks, ning iga täiskasvanu peab oma oskusi ajakohastama ja täiendama, et säilitada oma tööalane konkurentsivõime ning osaleda täisväärtuslikult ühiskonnas.

Töökohal toimuva täiskasvanuõppega saab sellele märkimisväärselt kaasa aidata, sest see:

1. on täiskasvanutele kättesaadav ja atraktiivne võimalus nii tööl kui ka eraelus vajaminevate teadmiste ja oskuste säilitamiseks ja ajakohastamiseks;
2. on tööandjatele tõhus ja tulemuslik viis hoida oma töötajate oskused ajakohasena, motiveerida oma tööjõudu ning parandada töötajate hoidmist ja ettevõtte konkurentsivõimet;
3. on liikmesriikidele ökonoomne ja sihipärane viis suurendada tootlikkust, innovatsiooni ja ajakohastamist, säilitada oma konkurentsivõimet ja tööhõivemäära ning parandada üldist oskuste taset;
4. toetab haavatavate rühmade sotsiaalset ja majanduslikku (taas)loomumist, kaasatust, sotsiaalset ühtekuuluvust ja võrdsust;
5. vastab üksikisikute, tööandjate ja ühiskonna vajadusele suurema paindlikkuse järele, et valmistada end paremini ette tulevikus vajaminevateks oskusteks, vähendades prognoositavat oskuste nappust, ning
6. parandab täiskasvanute elukestvat tööalast konkurentsivõimet.

Kuidas edendada töökohal toimuvat täiskasvanuõpet?

Töökohal toimuv õppimine võib kõigile täiskasvanutele pakkuda **alternatiivset viisi kõrgema taseme või sobivamate oskuste omandamiseks, et valmistada paremini** toimetulekuks probleemidega, mis on seotud selliste oluliste suundumustega nagu automatiseerimine, digitaliseerimine ja globaliseerumine. Kuna täiskasvanud veedavad suure osa oma ajast töökohal, on töökoht oluline õpikeskkond. See on koht, kus ei arendata ainult tööga seotud oskusi, vaid ka valdkonnaüleseid ja põhioskusi, mis muudavad inimesed vastupanuvõimelisemaks nende karjääri ja eraeluga seotud muutuste suhtes.

Töökohal toimuva täiskasvanuõppe edendamise ja arendamise jaoks puudub universaalne valem. See on hõlmatud eri poliitikavaldkondadega, millel on erinevad eesmärgid. Iga riigi kontekstis erineb, kuidas on kohustused jaotatud haridusteenuste osutajate, tööandjate ja töötajate vahel või kes rahastab töökohal toimuvat täiskasvanuõpet. Lisaks on riikidel erinevad vajadused: kas on vaja oskuste täiendamist (mitteformaalne õpe) või õpet, mis viib ametliku kvalifikatsioonini, kas leidub konkreetseid erioskuste vajadustega sihtrühmi või kas on vaja võimaldada üldiselt kättesaadavat töökohal toimuvat õpet?

Neid erinevusi arvesse võttes leidub erinevaid viise oskuste täiendamiseks õppimise kaudu – see võib toimuda tööandjate, koolitusteenuste osutajate või töötajate (õppijad) endi kaudu või kaudsete juurdepääsupunktide vahendusel (nt sotsiaalteenistused, nõustamisteenuste osutajad jne). Iga viis eeldab unikaalset poliitikameetmete kombinatsiooni, mis võib hõlmata nii „piitsa“ (nt õigusaktidest tulenevad kohustused) kui ka „präänikut“ (nt toetused). Muud poliitikameetmed võivad olla pehmed meetmed, nagu kommunikatsioonistrateegiad ja turundus, või otsesemad konkreetseid meetmed, nagu koolitusteenuste osutajate kvaliteeditagamismehhanismid. Poliitikameetmete kombinatsioon oleneb suuresti riigi kontekstist ehk viisist, kuidas kohustused on peamiste sidusrühmade vahel jaotatud, ja sellest, millist rolli mängib valitsus selles poliitikavaldkonnas.

Peamised poliitilised sõnumid

Üksikisikute, tööandjate ja ühiskonna vajadustele vastavast töökohal toimuvast täiskasvanuõppest peab saama poliitiline prioriteet. Selleks on vaja:

- kõigi sidusrühmade tõsist pikaajalist pühendumust;
- võrdseid kaasrahastamissüsteeme, mis on pikas perspektiivis jätkusuutlikud;
- sidusrühmadevahelist tõhusat koordineerimist;
- tõhusaid süsteeme, et kohandada pakkumist tööturu muutuvate vajadustega ...
- ... ja täiskasvanud õppijate vajadustega;
- asjakohaseid kvaliteeditagamismehhanisme ning
- selget juhtimiskorda, sh korrapärast järelevalvet ja hindamist.

Lisateave

[HK 2020 täiskasvanuõppe tööühma \(2016–2018\) lõpparuanne „Promoting adult learning in the workplace“ \(„Töökohal toimuva täiskasvanuõppe edendamine“\)](#)

DIGIOSKUSTE JA -PÄDEVUSTE TÖÖRÜHM

Selle töörühma eesmärk on analüüsida digioskuste ja -pädevuste arendamist õppimise kõikidel tasanditel ja kõikides etappides, keskendudes võimalustele ja probleemidele, mis kaasnevad digitehnoloogia kasutamisega hariduses.

Töörühma käsitletud põhiteemad:

- digitaalsed õpetamismeetodid;
- terviklik lähenemisviis digitaliseerimisele hariduses;
- õpetajate digiõppekoolitus ja digipädevus.

Töörühma töö peamised tulemused on:

- **põhisõnumid**, mis koostati pärast igat teatavale teemale pühendatud vastastikuse õppe tegevust;
- esimesed arutelud **SELFIE** (eneseanalüüsivahend digisuutega koolidele; katseprojekt käivitati 2017. aastal ning vahend lasti kõikides liikmesriikides käiku 2018. aasta sügisel) kontseptsiooni teemal;
- panus **digiõppe tegevuskavasse**, mille Euroopa Komisjon avaldas 2018. aasta jaanuaris;
- töörühm panustas märkimisväärselt **õpetajate digipädevuse raamistikku (DigCompEdu)**, tehes kindlaks, mida õpetajate digipädevus endas kätkeb;
- töörühma tööd võeti arvesse eesistujariigi Bulgaaria poolt 2018. aasta aprillis Sofias korraldatud konverentsil „**Educate to Create: From Digital Consumers to Digital Creators**“ („Haridus loovuse nimel: digitarbijatest digiloojateni“).

Töötulemustest täpsemalt

Digitaalsete õpetamismeetodite kasutamise edendamine

Võttes arvesse üha kasvavat digitaliseerimist ja digivahendite lõimimist haridusse, on äärmiselt oluline edendada **digitaalseid õpetamismeetodeid** (ehk digitaalset pedagoogikat), mitte ainuüksi digivahendite kasutamist klassiruumis. Edukates strateegiatel ei piirduta vaid digiseadmete tasandiga ning **keskendutakse hariduskogemuse ja õpiväljundite parandamisele**. Digitehnoloogia ja -vahendite valimisel tuleks ennekõike arvesse võtta õpieesmärgid ja -prioriteetid. Eeskätt osutatakse edukates strateegiatel sellele, kuidas tagada digitehnoloogia mõtestatud kasutamine innovatsiooni ja kvaliteetse hariduse soodustamiseks.

Peamised poliitilised sõnumid

- Digiseadmete kasutamine peaks toetama **ühesõpet, vastastikust õpet ja vastastikust tagasiside andmist ning tugevdama interpersonaalseid ja veebikeskkonnaga seotud sotsiaalseid oskusi.**
- Senisest enam tuleb **jälgida mõju, mida digitaliseerimine avaldab** õpikogemustele või -väljunditele, korraldades näiteks õpilaste küsitlusuuringuid.
- E-hindamist ei tohiks käsitada ainuüksi kulusid ja aega kokku hoidva vahendina hinnangu formuleerimiseks ja hinde panemiseks, vaid võimalusena minna teadmistekeskselt õppekavalt üle **pädevuspõhisele õppekavale.** See annab hea võimaluse hindamise individualiseerimiseks ja paindlikumaks muutmiseks ning laiendab kujundava hindamise kasutusala.
- Tõhus digitaalne õppevara ja e-õpikud pakuvad võrreldes tavaõpikutega uudseid lahendusi, võimaldades interaktiivset ja individualiseeritud õpet ning seeläbi õpetamise **individualiseerimist ja diferentseerimist.** Avatud õppematerjalid ja tasuta õppevara on hõlpsalt kättesaadavad igasuguse sotsiaalmajandusliku taustaga õpilastele.
- Õpetamise ja õppimise kvaliteeti on suuresti võimalik parandada **õpianalüütika** abil.

Eri sidusrühmi kaasava tervikliku lähenemisviisi edendamine

Töörühma koosolekul selgitati välja, et digiõppe arengu oluline tõukejõud on **eri sidusrühmi kaasav terviklik** lähenemisviis. **Kõikide osalevate poolte tihe koostöö** on tähtis institutsioonilisel tasandil, arvestades, et digisuutega haridusasutuse loomine nõuab koolijuhtide, õpetajate ja õpilaste osalust. Samuti on see väga oluline struktuurilisel tasandil, kus poliitikakujundajate, kohalike ja piirkondlike ametiasutuste, erasektori ja vabaühenduste koostöö tuleb kasuks ühiskonnale tervikuna. Eri sidusrühmi hõlmavad partnerlussuhted võivad osutada väga edukaks, sest iga partner panustab koostöösse oma oskuste, kogemuste ja teadmistega, moodustades partnerlussuhete ökosüsteemi.

Peamised poliitilised sõnumid

- Institutsioonilisel tasandil on äärmiselt oluline rakendada digitehnoloogia kasutamisel ning digioskuste ja -pädevuste arendamisel terviklikku, **kogu haridusasutust hõlmavat lähenemisviisi.** Väga tähtis on koolijuhtide, õpetajate ja õpilaste toetus ja pühendumus, et iga haridusasutus saaks reageerida digitaliseerimisele ning kujuneda tõeliselt digitaalseks mõtestatud viisil.
- Parimad digiseadmete haridusse lõimimise tavad sünnivad sageli nn **ülevallt allapoole** ja **alt ülespoole** lähenemisviiside kombinatsioonist, mille puhul on varajases etapis kaasatud kogukond tervikuna – hariduse eest vastutavad ametiasutused, õpetajad, koolijuhid, vanemad ja õpilased.
- Keskse tähtsusega on **formaal- ja mitteformaalse hariduse** koostoime ning nende tihedam sidumine on kasulik mõlemal tasandil. Piirid nende kahe haridusvormi vahel on hägustumas. Selge näide sellest on koodikirjutamise ja algoritmilise mõtlemise ringid, mis sageli toimuvad formaal- ja mitteformaalset haridust pakkuvate organisatsioonide piirimaal, ning millega reageeritakse seega õpilaste vajadustele ja huvidele nii koolis kui ka koolivälises tegevuses.
- Digioskuste nappuse kõrvaldamine ja digioskuste parandamine tuleb kasuks kogu ühiskonnale. See nõuab formaal- ja mitteformaalse hariduse, valitsuste,

ettevõtjate, kodanikuühiskonna ja kohalike kogukonnarühmade **partnerlussuhete ökosüsteemi**.

- **Koostöö ettevõtjatega** kätkeb endas nii võimalusi kui ka katsumusi. Ettevõtjad pakuvad küll õppematerjale ja -sisu, ent sellised ärikasu taotlevad tavad nagu tootemargiedendus ei ole hariduses asjakohased ega tohiks tähelepanuta jääda. Ettevõtjatega on võimalik koostööd teha ka näiteks mentorluse ja õppepraktika kaudu.
- Kõikide sidusrühmade kaasamine on aga endiselt **keeruline ülesanne** ning selle nimel tuleb teha rohkem jõupingutusi.

Õpetajakoolituse olulisus

Digioskuste ja -pädevuste kontekstis on tööühma üks olulisemaid käsitlustemasid olnud **õpetajakoolitus**. Õpetajad on peamised pedagoogiliste muutuste algatajad ning on loomulik, et tehnoloogiapõhise õpetamise käsitlemisel keskendutakse just õpetajatele. Õpetajad vajavad tuge ja koolitust, et olla teadlikud võimalustest ja probleemidest, mida võib digitehnoloogia mõtestatud lõimimine õpetamisse ja õppimisse endaga kaasa tuua. Õpetajakoolitust on vaja nii digitaalsete õpetamismeetodite kui ka konkreetsete digioskuste vallas.

Peamised poliitilised sõnumid

- Õpetajaid tuleks toetada digioskuste arendamisel **esmaõppes** ja **pideva kutsealase arengu** kaudu.
- Lahutamatu osa õpetajakoolitusest peavad moodustama **digivahendid** ja **uued õpetamismeetodid**. Levitada ja edendada tuleks uuenduslikke tavasid, näiteks pakuvad head võimalust pideva kutsealase arengu tagamiseks e-õpe, laialt avatud e-õpe (MOOC) ja segaõppemudelid.
- Ametiasutused ja haridusasutused peavad õpetajakoolituse prioriteedina käsitama **paindlikke lähenemisviise**, mis ei põhine universaalsetel lahendustel, vaid võimaldavad võtta meetmeid konteksti ja eriala iseärasusi arvestades.
- Ehkki enamik õpetajaid on valmis õppima ja oma oskusi täiendama, võib ülevalt allapoole lähenemisviisil põhineva koolituse kasutuselevõtt tekitada vastuseisu. Seepärast on **vastastikune õpe, heade tavade vahetamine** ja **võrgustike loomine** tõhusad vahendid, mille abil edendada hõlpsasti kättesaadavat koolitust ja oskuste täiendamist ning ka õpetajaid rohkem võimendada.

Lisateave

Õpetajate digipädevus: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu>

Digiõppe tegevuskava: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=COM:2018:22:FIN>

**KODANIKUAKTIIVSUSE NING VABADUSE, SALLIVUSE JA
MITTEDIKRIMINEERIMISE ÜHISTE VÄÄRTUSTE HARIDUSE KAUDU
EDENDAMISE TÖÖRÜHM**

Selle töörühma eesmärk on edendada vastastikust õppimist ja soodustada parimate tavade vahetamist neljal alljärgneval Pariisi deklaratsiooni kohaldamisalasse kuuluval teemal.

1. **Kriitilise mõtlemise ja meediapädevuse** arendamine, et suurendada vastupanuvõimet igas vormis diskrimineerimise ja ideoloogilise mõjutamise suhtes.
2. Selle tagamine, et lapsed ja noored omandavad **sotsiaalse ja kodanikupädevuse**.
3. **Ebasoodsas olukorras olevate laste** ja noorte **hariduse soodustamine** ning võitlus diskrimineerimise vastu.
4. **Kultuuridevahelise dialoogi soodustamine kõigi õppevormide kaudu.**

Töörühma käsitletud põhiteemad:

- meediapädevuse ja kriitilise mõtlemise parandamine vägivaldse radikaliseerumise ennetamiseks;
- sotsiaalset ja kodanikupädevust edendav poliitika;
- kaasav haridus kui kõige tõhusam vahend sotsiaalse tõrjutuse vältimiseks tänapäeva mitmekesisel ühiskonnas;
- haridusalase diskrimineerimise ja segregatsiooni vastu võitlemine ja selle vältimine;
- kultuuridevaheline dialoog vahendina rändeprobleemi ning pagulaste ja varjupaigataotlejate küsimusega tegelemiseks hariduskontekstis.

Töörühma töö peamised tulemused

- **Veebipõhine hariduse ja koolituse heade tavade kompendium**, milles antakse poliitikakujundajatele ning haridusvaldkonna töötajatele ja selle valdkonna teistele sidusrühmadele ülevaade uuenduslikest ja inspireerivatest edulugudest kogu Euroopast, lähtudes Pariisi deklaratsioonis käsitletud teemadest.
- **Poliitikaraamistiku elementidega** esitati konkreetsed ja teostatavad soovitused, et toetada poliitikakujundajaid ja haridusvaldkonna töötajaid haridus- ja koolitussüsteemide läbivaatamisel võrdsete võimaluste ja kaasatuse soodustamiseks, tegeledes kõikide õppijate vajadustega, edendades Euroopa ühiste väärtuste mõistmist ja nende omaksvõtmist ning sotsiaal- ja kodanikupädevuse omandamist. Poliitikaraamistiku elemendid on rühmitatud kuude poliitikavaldkonda ja neile on lisatud sõnastik.
- Töörühma tööd ja väljundeid võeti arvesse **nõukogu soovitusel, milles**

käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist⁷. Soovitusel viidatakse viisidele, kuidas haridus võib aidata noortel mõista ja järgida Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud ühiseid väärtusi. Selle eesmärk on edendada kvaliteetset haridust kõigile õpilastele ning õpetamise Euroopa mõõdet, suurendades laste teadlikkust liidu ja liidu liikmesriikide ühtsusest ja mitmekesisusest ning sotsiaalsest, kultuurilisest ja ajaloolisest taustast.

Töötulemustest täpsemalt

Töö kaasava hariduse nimel

Viimaste aastate jooksul on paljudes Euroopa riikides sagenenud rahvuluse, populismi ja ksenofoobia ilmingud. Sellel taustal on üha olulisem ja ühtlasi keerukam tagada, et kõigist lastest ja noortest kujuneksid mitmekesise ühiskonna vastutustundlikud, avatud meelega ja aktiivsed liikmed. Enam kui kahe aasta jooksul on töörühm teinud kindlaks ja jaganud häid tavaid kaasavama hariduskeskkonna saavutamiseks, uurides muu hulgas selliseid küsimusi nagu kuidas valmistada õpetajaid ette juhtima avameelseid ja mõnikord vaidlusi tekitavaid arutelusid klassiruumis; kuidas kaasata vanemaid ja teha koostööd kodanikuühiskonnaga, et luua kooli kui tervikut hõlmav käsitlus; kuidas parandada meediapädevust ja kriitilist mõtlemist, et võidelda valetabe leviku vastu ning toetada kultuuridevahelist mõistmist.

Peamised poliitilised sõnumid

- Et **aidata õppijatel kujuneda vastutustundlikeks ja aktiivseteks kodanikeks**, tuleks õpiesmärkides ja õppesisus tähelepanu pöörata sotsiaalse, kultuuridevahelise ja kodanikupädevuse omandamisele,⁸ samuti Euroopa ühiste väärtuste mõistmise ja omaksvõtmise arendamisele.
- **Õpetajatel tuleb aidata arendada võtmepädevusi**, sealhulgas teadlikkus ühiste väärtuste olulisusest ja nende edasiandmise võimalustest, kaasavate pedagoogiliste lähenemisviiside rakendamine, stereotüüpiseerimise ja diskrimineerimise äratundmine ning vältimine, kultuuriteadlikkuse suurendamine, vastuoluliste küsimuste käsitlemine, õppekeele õpetamine võõrkeelena, uue meedia kasutamine kaasamise edendamiseks, sotsiaalse ja kodanikupädevuse arendamine, hiljuti saanud rändajate/pagulaste tõhus lõimimine ja hariduslike erivajadustega õpilaste toetamine.
- **Koolides tuleb välja kujundada kaasatust edendav kultuur**, milles väärtustatakse mitmekesisust, toetatakse kõikide õppijate annete arengut ning tugevdatakse demokraatlikele väärtustele ja usaldusele toetudes koolikogukonda kuulumise tunnet.
- **Õppeasutused peaksid saama lahutamatuks osaks kohalikust kogukonnast** ning aitama soodustada tihedamat koostööd kodanikuühiskonna, noorteorganisatsioonide, kohalike asutuste ja ettevõtjatega. See nõuab selget strateegiat, mille jaoks tuleb kohalikul tasandil välja töötada asjakohane

⁷ Nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist, COM (2018/C 195/01).

⁸ Nagu on sätestatud nõukogu soovitusel võtmepädevuste kohta elukestvas õppes, kättesaadav aadressil https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:395443f6-fb6d-11e7-b8f5-01aa75ed71a1.0004.02/DOC_1&format=PDF.

rakendusmehhanism, pöörates erilist tähelepanu kõikidest kogukondadest pärit perede kaasamisele.

– **Rahastamismehhanismid peaksid sisaldama hüvitsi ja stiimuleid võrdsete võimaluste edendamiseks** ning pakkuma väärilist tasu pedagoogilise lisaväärtuse andmise eest. Samavõrd oluline kui rahastamismäär on rahaliste vahendite tõhus kasutamine.

Lisateave

[Nõukogu soovitus, milles käsitletakse ühiste väärtuste, kaasava hariduse ja õpetamise Euroopa mõõtme edendamist](#)